

взаємовідносин сучасній автору грецькій цивілізації" /Куклина, 1969. - С. 124-125/.

Тому Ефорове зображення скіфів не може бути об'єктивно-реальним історичним джерелом. Але воно відіграло значну роль у розвитку психологічного ставлення освічених еллінів до варварського світу, зокрема скіфів, історична доля яких на протязі довгого часу була тісно пов'язана з північнопонтійськими грецькими містами.

БІЛАН Ю. О., СОЛТИС О. Б.

Музей історичних коштовностей України

СКІФСЬКІ КУРГАНИ ПОБЛИЗУ С. МАР'ЯНІВКА НА МИКОЛАЇВЩИНІ

У 1986 р. Миколаївська експедиція ІА НАН Ураїни здійснювала розкопки курганного могильника поблизу с. Мар'янівка Баштанського району Миколаївської області. Три з десяти розкопаних насипів відносяться до скіфського часу, а одна скіфська могила була впущена в курган доби бронзи.

Всі кургани розорані, але виділялись на поверхні дрібними камінцями, що колись вкривали насип. Навколо одного з них відкрито рів з залишками тризни. Під двома курганами було по два поховання, ще один вирізняється могилою з двома вхідними ямами.

Щодо характеристики поховальних споруд, то слід зазначити, що серед них переважали катакомбні конструкції. Найчастіше - вхідна яма та камера знаходились на одній осі, орієнтовані у напрямку захід - схід. Крім того, одне захоронення здійснене в ямі.

Основним обрядом поховання було трупокладення на спині з витягнутими вздовж тіла кінцівками. Покійники орієнтовані головою на захід, але є й із східною орієнтацією. Майже у всіх могилах знайдені залишки жертвовної їжі.

До складу інвентаря входили: зброя, знаряддя праці та прикраси.

Така категорія речей, як зброя, представлена вістрями стріл (найбільш чисельні знахідки), вістрями дротика та списа з гостролистним пером, а також уламком однолезового меча з двома паралельними нервюрами вздовж спинки. Деякі деталі свідчать, що знайдений фрагмент є скіфською переробкою махайри - зброї, притаманної грекам.

Серед знарядь праці є ножі (з дерев'яною або кістяною ручками), свинцеві прядки. Звертає на себе увагу коліщатко, відлите з свинцю як модель справжнього колеса (відтворені всі деталі: шість спиць, маточина). Скоріш за все, предмет відігравав роль пряслиця.

Серед прикрас найбільшим числом виділяються намистини з пасти та скла: кільцеподібні та округлі, великі вічкові, з ребристою поверхнею, тощо. До знахідок цієї категорії відносяться срібні персні (з круглим щитком та роз'ємними дужками), кільцеподібні сережки (бронзова та золота). Особливу цікавість викликають сережки з "фігурними" підвісками, зробленими з двох спаяних між собою платівок з опуклими рельєфними зображеннями. Тут передано образ жіночого божества, що має риси міфічної прародительки скіфів Апі. Знизу до платівки прикріплені маленькі підвісочки у вигляді бутонів. Аналогії сережкам відомі в пам'ятках Північного Причорномор'я: к.2, п.3 с.Бутори Григориопільського району Молдови, к.8, п.3 с.Тягинка Бериславського району Херсонській області. Вірогідним центром виробництва цих прикрас може бути Ольвія.

Виходячи з аналізу особливостей поховальних споруд, збряду, супроводжуваних матеріалів, можемо стверджувати, що могильник відноситься до першої половини IV ст. до н.е. Тут були поховані рядові скіфи-обіччинники (представники трьох соціальних прошарків), що склали основну масу скіфів - кочовиків.